

Landbouwcentrum Granen Vlaanderen (LCG) vzw

Graanbericht Nr. 2021. G.21, 27 oktober 2021

Bladluizen in wintergranen 25-26 oktober 2021

SAMENGEVAT

De waarnemingen geven aan dat de percelen moeten opgevolgd worden, maar dat momenteel nog niet algemeen behandeld moet worden. Te snel behandelen heeft geen zin en leidt er mogelijk toe dat voor de winter nog een tweede keer moet behandeld worden. Zeker gezien de warmere temperaturen die voorspeld worden, is goed opvolgen belangrijk. Vroeg gezaaide percelen hebben de voorrang in de opvolging.

Op 25 en 26 oktober werden de eerste bladluistellingen uitgevoerd in Vlaanderen. Deze week werden op 7 percelen wintergerst en op 1 perceel wintertarwe waarnemingen uitgevoerd.

- in West-Vlaanderen: Helkijn en Otegem
- in Vlaams-Brabant: Lennik en Tienen
- in Limburg: Herderen, Jeuk, Nerem en Ulbeek

In de wintergerst was gemiddeld 3,9% van de planten bezet met minstens één bladluis. Op de percelen te Lennik en Helkijn bedroeg het aantal bezette planten respectievelijk 7 en 8,5%. In Herderen en Tienen is er een bezetting van 1,5%. In Nerem blijft het beperkt tot 1,3%.

Het perceel te Helkijn is het vroegst gezaaid (25 september), in stadium 3-blad en grenst aan een vanggewas. De percelen in Lennik en Tienen zijn gezaaid op 10 en 11 oktober, grenzen beide aan maïs en in stadium 1-blad.

De luizen die nu werden waargenomen waren voornamelijk ongevlugeld. Uitzondering was het perceel in Tienen waar enkel gevlugelde luizen werden waargenomen.

De gerstpercelen tonen dat er zeker bladluizen aanwezig zijn. Dit is zeker zo op de vroeg gezaaide percelen. Behandelen is aangewezen vanaf het moment dat 5% van de planten bezet is met virusdragende bladluizen. Zonder inzicht in de virulentie wordt een behandelingsdrempel van 10% bezette planten gehanteerd.

In de wintertarwe die net bovenkomt te Otegem werden nog geen luizen waargenomen. Dit perceel werd gezaaid op 14 oktober en grenst aan perceel met maïsstoppel.

WINTERGERST: percelen zonder insecticidebehandeling

Waarnemingsplaats	Zaaidatum	25-26 oktober			Ligging perceel
		Ontwikkelings- stadium wintergerst	% planten bezet met minstens 1 bladluis	Aantal bladluizen per plant	
Limburg					
Jeuk	8 oktober	1 blad	4,3%	1	Langs gras, vanggewas en plantage
Herderen	11 oktober	1 blad	1,5%	1	Langs maïs, gras en plantage
Nerem	7 oktober	2 blad	1,3%	2	Langs gras en plantage
Ulbeek	10 oktober	1 blad	3,3%	2	Langs gras, vanggewas en plantage
Vlaams-Brabant					
Lennik	10 oktober	1 blad	7,0%	2	Onbeschut langs maïs en vanggewas
Tienen	11 oktober	1 blad	1,5%	1	Onbeschut langs maïs en gras
West-Vlaanderen					
Helkijn	25 september	3 blad	8,5%	2	Onbeschut langs vanggewas

VOLGEND BERICHT: 4 november 2021

BEVORDERLIJKE FACTOREN VOOR DE AANWEZIGHEID VAN BLADLUIZEN

Omstandigheden bevorderlijk voor bladluisaantasting zijn:

- vroege zaai
- aanhoudend zacht weer
- nabijheid van met bladluizen geïnfecteerde maïsvelden
- beschutte ligging
- aanwezigheid in de directe omgeving van grassen, Japanse haver als vanggewas en graanopslag

Vooral graanpercelen in de omgeving van maïs moeten zeer goed opgevolgd worden. Op percelen waar de granen opkomen vóór de maïsoogst, is het zeer belangrijk de bladluisdruk goed op te volgen. Eens de maïs geoogst (zeker bij mooi weer), kunnen de bladluizen massaal migreren naar de graanpercelen.

WERKWIJZE BLADLUISTELLINGEN IN WINTERGRANEN (WINTERGERST, WINTERTARWE, TRITICALE, SPELT)

Voor de controle op de aanwezigheid van bladluizen in het veld kunnen volgende methodes gebruikt worden:

- **Methode 1:**

De aanwezigheid van bladluizen wordt nagegaan op **planten willekeurig verspreid over het veld**, maar tenminste op één meter afstand van elkaar.

De aanwezigheid van bladluizen wordt bepaald op ten minste 200 planten. Zowel het aantal gecontroleerde planten, als het aantal planten waarop minstens één bladluis aanwezig is, wordt genoteerd. De aantastingsgraad wordt uitgedrukt als % planten bezet met ten minste 1 bladluis.

- **Methode 2:**

De aanwezigheid van bladluizen wordt nagegaan op **meerdere vaste plaatsen verspreid in het veld** (bijvoorbeeld door meerdere rijen van 1 à 2 m lengte uit te zetten, verspreid over het perceel). Bij de eerste telling moet men zowel het aantal gecontroleerde planten als het aantal planten waarop minstens één bladluis aanwezig is, noteren. Vanaf de tweede telling moet dan enkel het aantal planten met aanwezigheid van luizen genoteerd worden (tenzij er tussen de eerste en tweede telling nog verdere opkomst van het graangewas is geweest, dan moet opnieuw het aantal gecontroleerde planten geteld worden). **De aanwezigheid van bladluizen wordt bepaald op ten minste 400 planten.** De aantastingsgraad wordt uitgedrukt als % planten bezet met ten minste 1 bladluis.

Aandachtspunten bij de bladluistellingen:

- Enkel levende bladluizen worden geteld.
- De aanwezigheid van bladluizen moet zeer nauwkeurig en voorzichtig (opletten dat de bladluizen niet afvallen van de graanplanten of wegvliegen) gecontroleerd worden, namelijk:
 - de bovenkant én de onderkant van de bladeren
 - het hartje van de bladeren zeker openen; de blaadjes zeker openvouwen indien deze nog opgerold zijn!
 - de oksel tussen de stengel en blad zeker openen
 - de stengel tot tegen de grond controleren!
 - ook de stengelbasis tot onder de grond. Dit is des te meer nodig bij koud(er) weer. Hiervoor dienen, na de bovengrondse controle op bladluizen, de graanplanten met de wortels voorzichtig uit de grond gehaald te worden (bv. met een schopje). Vervolgens dient zorgvuldig nagegaan te worden of er bladluizen voorkomen tussen de stengels tot op het uitstoelingsplateau. Dit gebeurt buiten de uitgezette telzones indien gewerkt wordt met methode 2.
- Bladluizen kunnen aanwezig zijn:
 - in verschillende grootte, zelfs zeer klein wat betekent dat er zeer goed van dichtbij moet gekeken worden!
 - in verschillende kleur (lichtgroen, donkergroen, bruinachtig in functie van de soort bladluis)
- De aanwezigheid van bladluizen kan sterk verschillen van perceel tot perceel. Daarenboven kunnen de bladluizen op een perceel heterogeen verspreid voorkomen, met plaatselijk geen tot zeer weinig bladluizen en plaatselijk hoge aantastingsniveaus!
- De bladluistellingen gebeuren bij voorkeur tijdens de warmste uren van de namiddag.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, in eigen vorm of wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Het Landbouwcentrum Granen Vlaanderen is niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die zouden kunnen ontstaan bij het gebruik van de gegevens uit deze opgave.

Project met financiële steun van de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving

De LCG-Granaanberichten komen tot stand door medewerking van volgende partners van het LCG-Vlaanderen:

- de Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij, Afdeling Beleidscoördinatie en Omgeving, te Gent en Leuven
- Inagro vzw, afdeling Akkerbouw, te Rumbeke-Beitem
- de Bodemkundige Dienst van België, te Leuven-Heverlee
- Universiteit Gent, faculteit Bio-ingenieurswetenschappen, vakgroep plant en gewas, te Gent
- vzw PIBO Campus en het Provinciaal Instituut voor Biotechnisch Onderwijs (PIBO), te Tongeren
- het Vrij Technisch Instituut, Land- en Tuinbouw, te Poperinge
- het Land- en Tuinbouwcentrum Waasland (LTCW), Biotechnische & Sport, te Sint-Niklaas
- Praktijkpunt Landbouw Vlaams-Brabant vzw
- Gemeentelijke Technische Tuinbouwschool te Merchtem